

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna pet-črtna: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvu (administracija) in ekspedicijska na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropju.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr.
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr.
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izvzemši nedelje in praznike, ob 1/2 6 popoldne.

Naš jezik in naši narodnjaki.

Poglavitna naloga slovenskega časnikarstva brez izjeme stranke je in mora biti našemu jeziku do svojega prava pomagati, v čemur se soglasno z državnimi poslanci našimi drug družega podpiramo. Žali Bog, da so bila do sedaj naša zahtevanja le večidel glas vpjočega v puščavi; naši poslanci govorili so gluhim ušesom, kajti le prerado poslušalo se je in se še poslušala lažljivo obrekovanje nasprotnikov naših, češ, kaj se potezajo za svoj jezik, ki je tak, da ga kmet ne razumi! Posledica tako perfidnega sumničenja navadno tudi ni izostala, in tako so se tirjatve, prošnje in moledovanja naša in naših poslancev ali naravnost ali pa po ovinkih z obljubami, koje se nikdar spolnile niso, odbijale. Vsega tega bi ne bilo, ako bi se naša inteligencija po mestih sama narodnega jezika v domačem občevanju poprijela. Ko bi naši nasprotniki na vsak korak le slovensko besedo čuli, brez dvoma bi se varovali, kar bi se mogli, po svetu lažljivo trositi, da je to jezik, ki ga kmet ne razumi in izobražen ne govori.

Dokler se bode naša inteligenca, osobito tudi narodna inteligenca, rajše nemškega jezika posluževala za vsakdanjo rabo v občevanju, ne bode nikdar boljše. V pismu pa slovenskega jezika še ne omenim ne! Ako si naši pesniki, imenovali ne bomo nikogar, z imeni pa lahko postrežemo, nemški in zopet nemški drug drugemu dopisujejo, ako naši pesniki družega spola (feminini generis) rajši nemški govoré, kadar jih obiščeš, kakor pa miloglasni naš jezik, v katerem razumejo tako gladke in sladke pesmice zlagati in prepevati; ako naši umetniki vsaki drugi jezik rajši in gladkeje govoré, nego naše domače besede: no, potem se nam pač ni treba čuditi, ako nemčurji pravijo, da ga kmet ne razumi. Kako neki ga bode slovenski kmet ali delavec razumil, če ga nikoli govoriti ne sliši?

Drugod, gospoda moja, je to drugače. Podajte se z nami in začnimo na severu našega cesarstva, hajdimo v Galicijo. S kakošno ponosno zavednostjo pogovarja se poljski dorasli mladenec v Krakovu in Levovu v svoji mili mu meteriščini, in kako milo doné zali Poljakini izmed rožnih ustien sladki ji domači glasovi! Še več, napravimo par korakov za ono gručo častnikov; dasiravno so jako mešani, kajti vidijo se pehota, konjica, topništvo in brambovei vkup, vendar so vsi jednega jezika in jedne narodnosti: poljaki so in svoj jezik govoré in spoštujejo. Ni ga jih sram, se ga posluževati ne na plesišču ne na ulici.

Podajmo se proti zapadu v bogato česko deželo, oberimo mesto za mestom, kjer Čehi prebivajo, povsod bomo krasni spol v edini materiščini občevati slišali, povsod se uč-

njaki in umetniki v domači česki besedi pogovarjajo, in česki častniki so popolnoma enakorodni sosedom svojim Poljakom, tudi ti se vrlo domače besede v javnosti poslužujejo.

Iz Čehov hajdimo zopet proti iztoku na Ogersko. Le čuj jih ognjevit in navdušene Madjare visocega in nizkega stanu, kako gladko jim teče materina beseda, kako ponosne so madjarske gospice še celó na ptujem, ako se jim ponudi priložnost, da zamorejo zopet madjarsko besedo s svojim rojakom spregovoriti. In še le madjarski oficirji, ti so pa že tako „non plus ultra“, da se dalje o njih ne menim.

Z Madjarskega hajdimo med južne naše brate Hrvate; tudi tukaj ravno tista podoba, kakor v zgoraj omenjenih treh deželah, povsod tudi tukaj posnemanja vredna navdušenost za svojo sveto stvar. Profesor in dijak, umetnik in učenjak, mladenič in devotka, duhoven in častnik, vsi, vsi, z besedo vsi svoj jezik spoštujejo, se ga zavedajo, mu povsodi zaslužno in dolžno mesto odkazujejo in ni ga, — da bi se ga sramoval!

Hajdimo pa v Ljubljano, v belo Ljubljano, središče Slovencev in evet naše inteligencije, v ravno tisto belo Ljubljano, ki se pri vsaki priliki tako rada s prvenstvom ponaša. Kaj dobimo? Ki se slovenščine na javnih prostorih ne sramujejo, so: nekteri dijaci, duhovniki, sploh pešiča narodnih vradnikov in navadni delavniški stan. Vse drugo, da si je tudi mnogo dobrih in vnetih Slovencev vmes, se ali izključivo ali pa vsaj večinoma nemščine poslužuje. Oficirjev in krasotic naših, bogatejših trgovcev, višjih vradnikov itd. je pa, da naravnost povemo, očitno sram, v javnosti bodi si v dvorani ali na sprehajališčih, slovenščine posluževati se. Oficirji naši slovenščino edino le s svojimi ljudmi v kosarni govoré, ker jo morajo, kajti ptujščine bi naši Khunovei ne razumeli; zunaj kasarne častnika za cel svet ne pripraviš, da bi ti le besedico slovensko zinil. Ravno taka je z našimi damami in damicami. Dokler je otrok od 2. do 8., 10. leta se ji slovenščina na jezik vsled prirojenstva sama po sebi vriva, otrok govori slovenski. Kakor se pa deklet začne svoje starosti zavedati ter se je nemščine le za silo privadila, kakor se ji kupi prvo dolgo krilo, hajdi s slovenščino tje v kot med staro šaro in moderna nemščina ali „ljubljanški kuheltajč“ na dan, ki ima v vsakem stavku najmanj po dva obligatna „aber“. Ta „aber“, herens (hören Sie), bissens bos (wissen Sie was) in še nekako četero taci so za Ljubljančanke tako karakteristični, kakor za nebeško mavrico sedem barv. Srečaj jo v Hamburgu, ali v Aleksandriji, na Laškem ali na Francoskem, svoj „aber“ s šestorico ima vedno na jeziku, in mislimo (saj jih do dobrega napolcujemo), da z njim na jeziku celo po smrti na uni svet gredó.

Rojaki, če je temu tako (in tako je, naj bo tudi komu neljubo, resnici moramo spričevanje dati), kako zamoremo zahtevati od vradov? ki so popolno nemški odgojeni, naj dopisujejo slovenski? Kako moremo tirjati, da bi trdi Nemei spoštovali naš jezik, ko ga sami ne spoštujemo! Česar se sami ne poslužujemo, kar sami ne spoštujemo, tega tudi drugi ne bodo spoštovali, še manj pa se tega posluževali.

Naj toraj vsak v svojem področju na to dela, da se, kolikor več tem bolje, naš mili slovenski jezik spoštuje, govori, dokler si splošno veljavo v javnosti pridobi, potem ni skrbeti, da bode tudi v vradnije vpeljan in pri vseh veljavo imel. Najpoprej vpeljati se mora izključivo v družine za družinski jezik, in od tamkaj si bode že sam na ulice in sprehajališča pomagal; je že toliko korenjak, da mu to popolnoma zaupam. Posebno pa naj se gleda na to, da se ga ženski spol v javnosti poprime. V „Zvezdi“ in pod „Tivoli“ naj se ne sliši družega, nego mila naša slovenščina, in porok smo vsem, da takrat, ko ga bodo naše gospice in gospe v „Zvezdi“ in pod „Tivoli“, splošno govorile, takrat tudi ne bo treba ž njim siliti niti častnika niti vradnika, polastili se ga bodo, ter ga ponosno govorili sami od sebe. Tedaj rojaki in rodoljubi na delo!

Politični pregled.

V Ljubljani, 10. sept.

Avstrijske dežele.

Višje državno pravdnštvo v Gradcu opozorilo je državno pravdnštvo novomeško na odlok pravosodnega ministra od 26. maja 1883 gledé rabe slovenskega jezika pri zatožbah, da naj ga odmah službeno vpeljejo, ker pri tamkajšnjih vradnikih ni v tem oziru nikakih jezikovnih zaprek. Hvalevredno moramo pripoznati vpeljavo slovenskega jezika pri zatožbah na tukajšnjem deželnem sodišči.

Več nego 5000 delavcev zbralo se je na Dunaji blizo zapadnega kolodvora v četrtek zvečer po 8. uri. Hoteli so prirediti delavski shod, kterege jim je pa policija prepovedala. Zato so se pa le s pravim eiganskim kričanjem, vpitjem in žvižganjem zadovolili; tu in tam je letelo na redarje kamenje, a ti so drhal kmalo razpodili. Oddelek vojakov pod zapovedništvom jednega majorja je pomagal krotiti upornike. Mrtvih ni, ne tu ne tam.

Ministerstvo je izdalo *nov tržišni red* za pitano živino na dunajskem trgu, ter ga vže izročilo državnega zakonika vredništvu, da ga objavi; ob jednem prejel ga je tudi dunajski župan. Prvi koraki, da bo na Dunaji cena mesa odjenjala, ker bodo mesarji iz prve roke živino kupovati mogli, in prvi korak, da se bo odeserškimi tržišnimi komisijonarjem sapa zaprla, storjen je z razglašenjem tega reda. Živinorejec bo vedel kam sè svojo živino, da jo dobro proda, mesar bo lahko na ceni odjenjal, ker bo ceneje od kmeta kupil, nego poprej od komisijonarja, dasi tudi bo kmet več za živino potegnil, kakor mu je poprej komisijonar za njo dal, in revež si bo oddahnil, ker si ga

bode vsled cenejega mesa lahko košček privoščil. Trije bodo pridobili — zgubil bo le eden — prekupovalec — žid!

Državni zbor prične se neki 20. novembra, delegacije sklicale se bodo, kakor „Pokrok“ piše, v zadnji teden meseca oktobra.

Dunajski cesarski namestnik je dovolil delavecem po okrajnem glavarju prepovedan izlet na Bisamberg, ker so postavili poroštvo, da ne bode nobenih neredov. Res jih tudi ni bilo.

V **Brnu** na Moravskem so zborovali 6. t. m. nemški učitelji na Marskem. C. kr. namestnik se je pri otvorjenju zahvalil za povabilo k zboru, pozdravil zbrane in vošil vspesnega posvetovanja, ki naj se razodeva v tem, da se doseže smoter ljudske šole, ki je v prvi vrsti pravno-verska vzgoja mladine. Potem pravi c. kr. namestnik, da bode podpiral učitelje v njih prizadevanji za blagor mladine in vse dežele.

Iz Zagreba, 7. sept. Vradniki deželne vlade so se dopoldne poslovili pri grofu Pejačeviću. Kraljevi komisar g. k. baron Ramberg je sprejemal dopoldne posamezne oblasti in načelnike odsekov, in je izrekel zaupanje, da se bodo vstavne razmere v kratkem času povrnila. Nemiri po vsi deželi prenehujejo, tu in tam se pokaže še nemir. „Pozor“ opominja k redu in pokoju. Mesto je skoz in skoz mirno.

Na **Hrvaškem** so narodnjaki javen občni zbor nameravali, vladni komisar general Ramberg ga jim je prepovedal, a pristavil, da nima proti privatnim medsebojnim dogovorom nič. Toraj vsaka javnost je v prvi vrsti prepovedana. — Madjari so menda nekaj že odješnjali; pooblastili so grofa Emeriha Josipoviča, ki se bo z narodno stranko pogajati pričel.

Na **Hrvaškem**, kakor tudi na **Madjarskem** menda upor na tihem pod pepelom tli; vse je tiho, nič se ne sliši, in nič se ne bere. Mogoče pa je tudi, da so ga vže pogasili, kajti kraljevi komisarji razpisali so povsod jako stroge in energične, da, ojstre razglase, v katerih se ljudstvo k redu in miru pozivlje. Nevbogljiive zadele bi ojstre kazni.

„**Sobieskega slavnosti**“ se bodo po Galiciji povsod c. kr. oblastnije vdeležile. Na Poznanskem (pod nemškim cesarjem) je vlada prepovedala poljskim dijakom vdeležiti se „Sobieskega slavnosti“, in na Rusko-Poljskem je ruska vlada vsem poljskim časnikom prepovedala kaj pisati o ti slavnosti. Čudno, saj vam ni Turk toliko ljub! To ne, a panslavizem!

Vnanje države.

Španski kralj je prišel 7. t. m. s kurirnim vlakom v Monakovo, sprejel ga je princ Louis Ferdinand in princesinja de la Paz, peljal se je potem v Nimphenburg. Od tod je šel na Dunaj, kjer se ima muditi dva dni in od tam podati v Homburg.

Na **Srbskem** se radikalna in liberalna stranka zaradi sedežev v bodoči skupščini še vedno pogajate. Radikalci ponudili so Rističu od začetka 14 sedežev, in tem so sedaj še tri dodali, dalje pa pravijo, da ne morejo. Ristič potrebuje za svojo liberalno stranko 30 sedežev, ako hoče na kak vseh računati. Do sedaj še ni zinil, vendar pa se nadjajo, da se bo tudi sè 17 zadovoljil, ker bi sicer v skupščini sam ostal.

Pruski deželni zbor bode sklican baje poslednje dni meseca oktobra.

Francoški minister pravosodja je šel 5. t. m. k predsedniku ljudovlade, ki je sedaj na deželi, da mu predloži premembe, ki se imajo zgoditi pri sodništvu, kjer pojde več vradnikov v pokoj, in da predloži ukaze, ki se imajo dati admiraloma Meyer in Courbet, ker Kitajsko žuga z vojsko. „National“ pravi, da bosta admiraloma dobila povelje, skazovati se s svojimi ladjami ob bregovih Kitajskega, posebno pa v obližji Kantan-a. Iz Algierskega pojde v Tonkin 4000 mož.

Kako Francozi o Bismarku mislijo. „Od 10. decembra 1848, tako piše „Rep. Française“, pa do 4. septembra 1870 kvaril se nam je duševni pokoj in nismo imeli nikakega čistega veselja, kajti morila nas je dan na dan zavest, da ima osodo francoskega naroda v rokah slepar. Kar je bil skozi 20 let

Napoleon III. za republikance, to je dandanes vsem domoljubom knez Bismark. Tega imena ni lahko izgovoriti, da bi si človek ne razdražil živcev; Bismark je sila, čegar senca po celi zemlji pada in vsacega doseže. Naša jeza dokaže najbolj strašansko moč njegovih del; on je sam svoj spominek in svoje slave! Kadar smo sami med sabo in se o njem pogovarjamo, nikdar se ne čuje kaka zaničljiva beseda o njem, kakor se jih mnogo o nezmožnih hudodeleih sliši. Spoštovanje do samega sebe prisili nas spoštljivo o Bismarku govoriti, to pa se zopet tako hladno, tako mrzlo zgodi, kolikor le mogoče in vendar ves govor nekak čut prepleta, ki skoraj na občudovanje spominja. Dobro nam gre v glavo sijaj, ki ga obdaja v njegovi domovini, in čudimo se le, da ta sijajnost ni obilnejša, ni veličastnejša, nego je! Za možem, ki je toliko za svojo domovino storil, mora ona vsa stati!

Iz Carigrada se naznanja, da Porta ni pripravljena dati Črnigori nek del ravnine Gusine in nekatere stratezične višave ob reki Drini. Zahteva dalje nekakih privilegij in da ji ostanejo muselmanske vasi. Knez Nikolaj je baje sprejel te pogodbe. (Sicer pa pričakujemo jasnejših poročil, ker iz teh vrstic se ne dá posneti, kaj je knez prav za prav dobil, in kaj ne?)

Perzijski šah bo prišel spet na spomlad v Evropo.

Namestni kralj v **Honkongu** Shu-Sing je rekel, da Kitajci ne bodo nikdar pogodbe potrdili, ki jo je Anam se Francosko sklenil. Francozom treba, da se natanko sporazumejo s kitajskim zastopnikom g. Tseng-om v Parizu, in če se nikakor vojske ne izognejo. Kitajci niso sicer še ukaza dobili, da bi prekoračili mejo, ali vskokoli množé se dan na dan pod „črno zastavo“. Sicer pa Kitajci nikakor boja ne želé, ter se bodo celó Angležev za posredovalce poslužili, ako bi se s Francozi ne mogli sporazumiti — med tem pa se pridno na boj pripravljalo.

Izvirni dopisi.

Zagorje poleg Save. Priliko imam večkrat v bližnje toplice „na Mediji“ (Gallenegg) priti, letos sem sè ondi z dvornim svetovalecem, dr. Ferd. pl. Hochstetter-jem, intendantom c. k. naturhistor. dvornega muzeja v Beču, večkrat sošel ter sva se marsikaj pogovarjala. Med drugim sva govorila tudi od izkopovanju starinskih grobov, ki se v mnogem številu na Vačah nahajajo. Naj toraj tudi „Slovenec“ nekatere misli g. Hochstetterja v tej zadevi svojim bralcem poda.

Anthropologična družba na Dunaji je meseca julija in avgusta t. l. na Vačah blizo sedem tednov ondašnje predzgodovinske groblje izkopavati dala. To delo sta pod nadzorstvom dr. Hochstetter-ja vodila gg. Szombathy in Wang, asistenta omenjenih muzejev na Dunaji.

Nahaja se blizo Vač troje tacihih starinskih pokopališč. Prvo je pri Kleniku, ktero se že več let prekopuje in so ondi veliko starinskih reči našli, ktere sta gg. Hochstetter in Dežman na drobno že popisala. Drugo pokopališče je pri Cvetežu in tretje na zahodnji strani Vač. Na vseh treh grobljah so veliko starinskih reči našli, največ pa v Kleniku. Ondi so izkopali čez 50 grobov, v katerih so počivali večinoma vojaki, ki so bili z njihovimi sulicami in pišcami vred pokopani. V grobovih dveh vojakov so dobili pri enem 42, pri drugem 38 tacihih suile in pišic. V drugih grobovih so našli veliko ženskih kostnjakov s prstani, ovraticami, uhani, na rokah, vratu, ušesih; tudi celó z verižicami na ramah in na nogah. Zraven tega so našli tudi veliko koraldie iz jantarja, stekla, kosti in bronca. Dobili so tudi take grobove, v katerih so bili veliki ilovnati vrči,

v katerih so našli sèzrgane človeške kosti, tako zване „Brandgräber“, ker so nekaj ljudi sèzrgali ter pepel in ostanke v take velike vrče devali. Take velike vrče so potem z velikimi kamenitnimi ploščami zakrili, ko so poprej še v nje kake prstane, nožičke, zapone — večidel vse iz železa, malokje iz bronca — vrgli.

Med letošnjimi izkopninami je bil najbolj imeniten bronasti pas, na katerem se vojskujoči vojaki v kovanem zvišenem delu nahajajo, ki je lastnina g. kneza Ernsta Windischgraetza, kateri je tudi ondi kopati dal, vse drugo najdeno so poslali na Dunaj v c. k. dvorne muzeje za prezgodovinski oddelek.

Najdeni kostnjaki so večidel že tako od zoba časa razgledani, da so le kacihi deset človeških črepinj za preiskave si prihraniti zamogli. Tako preiskavanje je lepo posvetje o naselitvi nekdanjih tukajšnih prebivalcev. Vse te izkopane in najdene reči na Vačah gotovo dokazujejo, da so tukaj ljudje že zdavnaj pred Kistusovim rojstvom, znabiti že v prvi polovici tisuč let pred Kristusom naseljeni bili.

Taka preiskovanja najdenih reči po zgodovinski komisiji c. kr. akademije umetnij na Dunaji glasno dokazujejo, da je bila Kranjska že o onem daljnem času s prebivalci naseljena, ki so bili na visoki stopinji kulture, katerih šege in navade se popolnoma strinjajo s šegami staroitalskih ljudstev, ki so okoli reke „Po“ naseljeni bili. Preiskovanja so nadalje dokazala, da ti mnogi izdelki, ki so jih iz raznih kovin nekdanji ljudje izdelovali, so bili domače delo, ne pa etruskega izvira, kakor se je nekaj trdilo!

Iz Škofje Loke, 7. sept. (Nekoliko o dopisu: „Izpod Ljubnika.“ Veseli nas, da ne le domači, ampak tudi ptuji se za naše petje in predstave zanimajo. Nič kaj všeč pa nam ni, da dopisnik z „razjedljivim lugom“ našo čitalnico poliva. Kakor je iz celega dopisa razvidno, nadejal se je memogredoči dopisnik v Škofji Loki najti pravi Talijin tempelj, kjer nastopajo le izvežbani pevci in izurjeni igralci. Pa — hudo se je varal! Ker bila mu je vsa ta zabava prepriprosta, se je odškodoval s „kritikovalnim dopisom“, ki pa kaže bolj zasmehovalno (?) kot kritikovalno stran.

Že pri nastopu pevcev je Podljudničan s svojo bistro glavo zmajeval. Ali tu je opomniti, da je le krivda dopisnikarja, če je tu takega petja pričakoval, kakoršnega je znabiti slišal v ljubljanski čitalnici. Naši pevci so domačini, ki imajo vsaki svoje delo in pa dijaki, ki zamorejo le o počitnicah se nekoliko s tem pečati, tedaj kaj dovršenega tu ne more nikdo niti iskati niti zahtevati. Naj bi g. kritikar vedel, kake ovire se tu delajo, bil bi gotovo svojo kritiko malo prikrajšal.

Dopisovalec ve zlasti „diletantom“ napake naštevati na dolgo in široko; večo milost pa dobijo pri njem razni slugi. Ne vem, zakaj mu obnašanje drugih diletantov ni bilo nič kaj všeč? Menda zato ne, ker niso dosta burk vganjali!

Jaz sicer nočem nobenega ne grajati, ne hvaliti, ali toliko pa smem reči, da je bilo malokdaj bolje igrano, kakor pri zadnji veselici. Če se je g. dopisnik nadejal, videti na odru umetniško igranje, ga milujem; kolikor pa zamoremo od takih diletantov pričakovati, so tudi izvrševali, če tudi ne vsi v enaki meri, a vendar v zadovoljnost zmernega občinstva.

Da toliko ojstra kritika dopisnika ni na pravem mestu, se lahko umé, če pomislimo, da tu sodelujejo le mlade moči, popolno pro-

stovoljno, brez osebnega dobička, le na prid čitalnice. Naj se pa taka kritika po svetu pošilja, se bode gotovo vsaki dvakrat pomislil, preden bode sodeloval.

Dostavek vredništva. Dovolite, da Vam daljno prerobato z „neusmiljenim rudečim“ prestrižemo; smo s kritikarjevim dopisom ravno tako storili ter le tako zamogli oba dopisa sprejeti, sicer bi nobenega ne bili.

Da bi le nobenega ne bili, bote gotovo rekli. Glejte, za to imamo pa spet vzroke. Mi ne žalimo nikogar radi ter damo vsakemu, kar mu gre. Za plačo dopisa se pa spodobi, da ga saj sprejmemo; zakaj bi toraj dopisovalce žalili, Vas kot druge? Kar je prerazžaljivega, svinčnik popravi.

Imeli pa smo še tudi drugi vzrok pred očmi. Vi pravite sami, da so peveci in igralci le diletantje, dobrovoljci, tedaj tudi nič čudnega, če ni bilo dovršenega petja in igranja. Mar li mislite, da jim bode mala kritika kaj škodovala? Gotovo ne, errando discimus, to pa le, če nas kdo na pomoto opomni.

Mislimo pa, da je kritikar že nekaj vzroka imel prvo „piečo“ malo pograjati in da s tem ni mislil koga žaliti, ker ponovljeno takoj pohvali in spozná, da je tudi njemu dopadla. Enako tudi Hajdrinovo „Petelinčkovo ženitev“ hvali in ga veseli, da občinstvo njegovo pohvalo odobruje. — Če g. Dagarina malo zaradi priraščenega klobuka graja, no, kaj hočemo! Mogoče, da imata oba prav; razložek je le od tod, da g. D. ima Angleža za vzor, g. kritikar pa Francoza.

Konečno smemo Vas zagotovljati, da je kritikar, ki nam je znan, popolno dobrohoten človek, ki je nekaj tudi sam „diletant“ bil, pa težko, da čisto brez graje. Če privzamemo še njegov sklep: „Le na visoki vrh leté iz neba strele“, je očitno, da kritikar je hotel z malo grajo le koristiti, nikakor pa škodovati, saj mu peveci in igralci niso ničle, ampak že nekaj — „visoki vrh“. Tedaj mir Vam bodi — le nikar preveč kurjih očes!

Z Goriškega, 6. septembra. (*Rokodelska šola v Gorici.*) Pred par leti so ustanovili v Gorici šolo, ki ima namen dopolnjevati nauke učencem, ki so se odločili za rokodelstvo. Kupčijska zbornica se je dolgo razgovarjala o tem in konečno so osnovali v poslopji ljudske laške šole za dečke nekaj, kar nosi na zunaj napis: „Una scuola di perfezionamento per gli artigiani.“ Za to šolo trkajo vsako leto za pomoč tudi pri državnih in deželnozborskih vratih, in kakor skušnja kaže, ne brez vspeha.

Nočemo pa tukaj pretresovati, kako je ta šola ustrojena, morali bi drugače, prej ko ne po nekem izreku — brez kazni zaklicati: Več ko je kuharjev, slabša je jed — vendar pa bi radi opozorili naše, sosebo slovenske poslance na eno stran.

Deželni zbor se je bil zavezal dajati tej šoli po 600 gold. letne podpore, ali kakor se v obče govori, samo s tem pogojem, da bi se napravil tečaj tudi za slovenske učence; ali prijatelji slovenskega naroda na Goriškem — bodi si Lahi ali Nemci — se za ta pogoj doslej še niso zmenili.

Od začetka se je bilo nekaj slovenskih učencev oglasilo in dalo vpisati; ko pa so videli, da ta šola je osnovana samo za Lahe ali Furlane, so izostali, oni pa, kateri so običali kljubu temu, se poitalijančujejo ad mojorem gloriam — renegatorum!

Tudi se je govornica razširila, in se stano- vitno trdi, da so se dali za to šolo tiskati di-

plom v Vidmu („citta sorella“!!!), in da je na onih diplomih vse drugo, samo znamenja ne, ki bi kazala, da se ta šola nahaja še na avstrijskih tleh.

Vredno bi bilo tedaj reč dobro prerešetati in deželne podpore za to šolo ne pred odločiti, dokler se ne preosnuje.

Kakor so pravili ob priliki, bi bili Lahi pač za to, da bi se enaka šola za Slovence osnovala v — Tolminu; v tem tiči sistemno izpodkopavanje slovenskega duha, da bi prej ko prej izginil iz goriškega mesta. In vendar je toliko slovenskih dečkov v Gorici, ki bi se radi učili v maternem jeziku tudi za rokodelstvo!

Iz Maribora, 7. sept. (*Letno poročilo višje gimnazije 1883. l.*) je z navadnim zakešnjenjem še le pretekli teden izšlo, in obsega najprej fizikalno-matematično študijo o lomu svetlobe v prizmi: „Studien über die Strahlenbrechung im Prisma“ od prof. Heinricha pl. Zettmar-a. Ta po svojem zadržanju za matematikarje gotovo zanimiva razprava, kateri je v pojasnjenje še dodana posebna tabela, bo druge čitatelje, ne izvzemši dijakov, malo zanimala, zato je po našem mnenju škoda, da se ni letos priobčil in dokončal zanimivi sestavek o Pohorju, ki se je začel in nadaljeval v dveh zadnjih poročilih. Potem je naše mnenje, naj bi se v srednje-šolskih poročilih sploh priobčevale le razprave, ki dopolnjujejo šolski poduk ali pa po svojem zapopadku zanimajo dijake ali drugo razumništvo dotičnega kraja, ne pa tako učene študije, katerih ne more brati nihče razun kakšnega strokovnjaka.

Iz šolskega poročila izvemo, da je na Mariborski gimnaziji v preteklem letu bilo 23 učiteljskih moči, in sicer poleg ravnatelja 11 profesorjev, 1 učitelj, 3 suplenti, 2 profesorska kandidata in 5 pomožnih učiteljev. Učencev je bilo 298; v I. in II. razredu ste bili potrebni paralelki. Po veri so razdeljeni učenci v 294 katolikov in 4 protestante; po narodnosti pa so naštehi 152 Nemcev in 144 Slovencev, 1 Madjara in 1 Hrvata. Kar Mariborska gimnazija stoji, so menda letos prvokrat izkazali več Nemcev, kakor Slovencev. Po kakšnem računu so neki to izračunili, nam ni znano, in ko bi se „proba“ delala, bi se bržkone pokazalo, da je račun kriv.

Izmed 298 učencev je šole dovršilo z odliko 16 in s I. redom 203; 33 jih ima II. red, 14 III. red in 32 jih sme poskušnjo delati.

V 8. šoli je bilo samo 11 dijakov, ki so se vsi k maturi ali izpitu oglasili. Z odliko je maturo obstal eden, s I. redom osem in dva imata dovoljenje čez 2 meseca iz enega predmeta poskušnjo delati. Začetek bodočega šolskega leta bo 16. septembra t. l.; vpisovali bodo se pa dijaki že 13., 14. in 15. sept. predpoldnevom od 9.—12. ure.

Od Žavca, 7. sept. (*Dva pogreba.*) Na praznik sv. Janeza Krstnika letos je pod vodstvom dekana, veleč. gosp. Trafenika Skalskega, 21 duhovnikov in število ljudstva do hladnega groba spremilo truplo svečenika v najboljši dobi, 42 let, č. g. Perkovića, župnika v Zgornji Ponikvi. Takratni govornik, č. g. Smerečnik, je kazal na prikazen, kako se na svetu vrstita žalost in veselje, rekši, da je pred nekaterimi tedni za god sv. Pankracija kot farnega zavetnika imel slavnostni govor, a danes morajo njegove besede razodevati občutke žalosti, ker stojimo pri mrtvaškem odru tistega gospoda, ki je še nedavno z navadno veselostjo obhajal

— zadnjikrat — imenitni praznik v dolinici, kjer je preživel malo da ne devet let.

Od opisane dobe je morje večnosti požrlo dva meseca. Sedaj je nemila smrt v najbližjem sosedstvu pobrala zopet zaslužnega služabnika Gospodovega. Včeraj predpoldne je otožni glas zvonov privabil 19 duhovnikov in mnogo ljudstva v Petrovčje, v slovito cerkev ob levem bregu bistre Savine. V tem kraju je namreč smrtna kosa nit življenja prerezala doslužnemu župniku, 71letnemu č. g. Št. Vodušek. Opuštvši drugo se nam posebno zanimiva zdi okoliščina, katero je govornik — preč. gosp. Vrečko, opat celjski — vpletel, rekoč, da je pred 40 letmi kot bogoslovec sedanjemu mrliču stregel pri novi sv. maši v cerkvi sv. Uršule pri Dramljah, tam je pridigal pokojnikov brat Matija, poznejši opat celjski, a stariši njegovi so istega dne obhajali zlato poroko.

Marljiva delavca v vinogradu Gospodovem, Perkovića in Voduška, gotovo zadevajo mile besede v znani pesmi „Blagor mu“ itd. nagrobnici, ki se je včeraj pod vodstvom gosp. nadučitelja Kocuvana žavskega po grobišču odmevala iz izkušenih prs vrlih učiteljev, katerih se je devetero bilo zbralo pri mrtvaškem opravilu. Upamo, da „lepše solnce njima sije, lepša zarja rumeni!“

S Koroškega, 8. sept. Dovolite, da tudi jaz, prav pravcat koroški kmet, ki se bolj z vsakim drugim težkim delom peča, kakor s pisanjem, primem za pero in Vam pišem nekoliko o naših razmerah, kako se namreč tu gori nam priprostim kmetom godi in kako nas tisti ponemčenei in neka gospoda zaničuje zavoljo našega „bindiš“-jezika, pa nam vsiluje nemščino, češ da moremo le s to srečni biti.

Jaz sem tukaj blizu Grebinja, kjer gre cesta na Volšperg; tukaj je krčma, kjer ostajajo med potom ljudje, da se okrepujejo. Čeravno je to na Slovenskem, leži tukaj namizi vse polno tistih nemških časnikov, pa še, kakor sem videl, prav najhujše vrste, iz Celovca, Beljaka in Dunaja; slovenskega pa nobenega ni, čeravno zahaja tje več ljudi, ki znajo slovenski, kakor onih, ki bero nemški.

Ko ravno jaz v ti krčmi sedim, pride not star pošten Korošec, ki zna po svojem oboje, slovenski in nemški. Za njim pride pa nek župan. Kmetič popraša, če nimajo tudi „Mira“ ali kakega družega slovenskega časnika, n. pr. iz Kranjskega, pa ko župan to sliši, spne se pokonec in zarohni nad kmetičem: „Bomo že dali vsem tem cajtengam pa še nekterim nemškimi, ki niso z nami, in pa še tistim h, ki jih beró. Noben takih časnikov ne bo smel več izhajati, vse bomo podušili, posebno tistega v Celovci, kterelega vrednika bodo zdaj tako podgane v luknji glodale.“

Tako je še dalje razsajal, da sva jaz in oni kmet mislila: „najbolje bo, če greva oba“. In takih krajev je med Rudo in Velikovecem več, sploh povsod, kamor naši nemškutarji zahajajo. Bom že še kaj pisal.

M. P., kmet.

Domače novice.

(*Mestni župan gospod Grasselli*) je po dunajskem županu povabljen vdeležiti se slovesnosti stavljenja sklepnega kamna novega dunajskega „rotovža“ v spomin oproščenja mesta od Turkov, in se bo tje podal ter vdeležil se dotičnih slovesnosti.

(*Sprejemanje dečkov v pevsko šolo*) pri oo. frančiškanih v Ljubljani bo v četrtek 13. septembra ob 10 uri dopoldne.

(Vabilo) k seji mestnega odbora, ktera bode v torek 11. dan septembra 1883. leta ob 6. uri popoldne v mestni dvorani. Na dnevnem redu je samo: „Finačnega odseka poročilo o mestni hranilnici.“

(Kuhnovcev) je ostal en sam batalijon (ki je bil do zdaj v Kopru) v Ljubljani, drugi so se odpeljali v petek v Ptuj. — Dalje so Ljubljano zapustili 27. lovski batalijon in 7. (koroški) pešpolk.

(Na Triglavu) je bil v soboto znani hribolazec g. Kadilnik zdaj že osmikrat, v družbi vodnika in nekega družega gospoda. Pravi, da so našli veliko snega in sreža, vrh pa je bil čist. Naleteli so tam tudi na nekega dr. Wenike-a iz Berolina, ki je plezal na vrh čisto sam brez vodje in je drugi dan res srečno dospel ná-nj. Menda so bili ti plezalci zadnji za letos in sivec bo imel zdaj mir pred človeškimi nogami, ker je pot že nevarna zavoljo ledu.

(Dobrodejen dež) je včeraj pomočil ljubljansko okolico, po Ljubljani pa pobral nadležni prah in razne nečednosti, zrak je čist in hladen. Da bi le še več vode prišlo, kajti ne manjka je le po vodnjakih, marveč posebno Ljubljanica bi je veliko več potrebovala.

(Današnji „češpljevi“ somenj), s katerim je združen tudi mesečni živinski somenj, je dokaj živahen, samo glavnega pridelka, po katerem ima ime, namreč češpelj, je malo in so zelo drage. O kupčiji z živino nam do zdaj ni še nič znanega.

(Porotne sodbe) pri deželni sodnji ljubljanski so se pričele danes 10. t. m.

(Pomiloščen) bil je na „Žabjku“ J. Barbiš, zatožen in obsojen na 8 mesecev ječe zaradi razžaljenja Veličanstva. Mož je še le sedem dni kazni dostal. Od četrto priporočenih je bil ta edini, ki ga je sreča poiskala.

Razne reči.

— Z Dovjega, 7. septembra se nam piše: Prihodnji četrtek 13. t. m. bo osmina po rajncem g. Antonu Furmacherju ob 7 zjutraj. Po cerkvenem opravi bo očitna dražba in razprodaja premakljivega blaga, namreč duhovskih bukev (post. Wetzter-Welte, Stolbergova zgodovina [čez 50 zvezkov], thesaurus patrum, več pridigarskih bukev — vse lepo vezane), obleke in hišnega orodja. Plačevalo se bo precej.

— Iz Gorice se nam piše: Poklon duhovščine novemu knez nadškofu dr. A. Zornu se je godil 8. t. m.

— Železnica Herpelje-Trst. V Trstu se je sestavilo c. k. gradbeno ravateljstvo za zgradbo železnice Trst-Hrpelje. Kot predstojnik imenovan je nadzornik Viljem Wraschtil.

— Iz Beljaka se nam poroča, da so se ponoči od 2. na 3. septembra tamošnji nemški dijaki s tem skazovali, da so 17 črno-rumenih zastav raz hiš potrgali ter jih v Dravo pometali. Ni ravno hvalevredno, kar mlajši nemški zarod po Avstriji počenja, vso grajo pa zasluži postopanje malih dečakov, da avstrijske, toraj svoje lastne državne zastave v blato gazijo. Česa se nam je od takih dijakov nadjati?

— Poštna hranilnica. Meseca avgusta je 122.172 vložnikov vložilo 538.759 gold. Od teh spada v VII. vrsto (Tirol, Gorica z Gradiško, Trst, Primorje, Dalmacija) 6706 vlog s 71.213 gold., v VIII. vrsto (Stajarsko, Koroško, Kranjsko) pa 8117 vlog z 51.820 gold. Od 12. januarja do konca julija bilo je v celem 1.370.426 vlog s 5.383.742 gold. in 64 kr. V neuradnem delu okrožnice, iz ktere smo zgornje številke posneli, nahaja se tudi poročilo o japonskih poštno-hranilničnih bankah v letu 1880/1881. V tej dobi so Japonci vložili 1.251.633·21 yen-ov. (Yen velja nekaj čez 2 gold.)

— Lekarno 349 let staro je kupil v Kremso pred tremi tedni lekar g. Zumpf. Ko je začel hišo nekaj predelovati, so našli latinski napis, ki pripoveduje, da je bila hiša po Turkih s požarom razdejana, pa potem po zdravniku Kappler-ju zopet postavljena l. 1534. Tukajšnja kronika trdi, da je bil g. Kappler tudi ob enem lekar.

— Havana za 2 goldinarja. Ni še zdavno, da se je v Varšavi elegantno oblečen gospod po tramvaji peljal in fino smodko pušil. Dve poleg njega sedeči gospici jeli ste kašljati. Drugi gospod, ki je tudi v tistem oddelku sedel, opomni pasažirja, naj bi z ozira do gospic svojo smodko odložil. „Gospoda moja, pravi kadilec, za smodko, ki jo pušim, plačal sem 2 goldinarja, kajti prava Havana je, in nisem je še polovice pokadil. Ako jo sedaj odložim, se mi smodka spridi in škoda bila bi prevelika, — tedaj menim, da ne boste zahtevali, da mi jo je zavreči!“ „Idite jo toraj venkaj pušit.“ „Jaz bi pa rad sedel kadil!“ „Dobro, mi Vam smodko plačamo!“ oglasi se jedna gospa in vže začne denar nabirati in kmalo je bilo 2 gld. skupaj. Izročili so ju elegantnemu kadilecu, kateri ju je brez ugovora spravil in smodko proč vrgel. — Na kolikor manjši stopnji omika, na toliko večji — lakomna sebičnost!

— Pesimist na vešalih. Ruski pesnik Reljev za časa cara Nikolaja I. je bil zaradi zarote k smrti obsojen. Komaj ga obesijo, pretrga se vrvice in Reljev pade na dilje. „Na Ruskem pa res ni nič dobrega, še vrvice ne“, mrmra Reljev, dvigajoč se. Ker je v enacih slučajih povsod navada, da se obsojenec pomilosti, javili so carju, kaj se je zgodilo. „Kaj je rekel Reljev?“ vpraša Nikolaj. „Sire, rekel je, da na Ruskem še vrvice ne znajo kaj prida narediti.“ „Dokažite mu, da se moti,“ pravi car in tako se je zgodilo. Druga vrvice je bila dosti trdna.

— Amerikansko. Kar smo le v Jules Verne-jevih romanih brati navajeni, vpeljali so Amerikanci v „Zjedinjenih Državah“ v praktično življenje. Navadili so se namreč zidane hiše, ki so do 5 nadstropij visoke, kamor jim ravno všeč, prestavljati! Prvo tako hišo postavili ali nazaj pomaknili so v Bostonu za štiri metre. V Buffalo prestavili so, ni davno tega, 27·50 metrov široko hišo za 10·40 metrov. Okna so podprli se železnimi in kamenitimi stebri po vseh štirih nadstropjih. In ta hiša dvignila se je in prestavila za celih 10 metrov in 65 cm., da se je novi železnici ognila. Prestava spada v dva poglavitna dela, v dvigovanje in potisk. Ko jo dvigujejo, so delavci po dva in dva skupaj nasproti nastavljeni; in vsak ima 12 do 14 vijakov za natezati. Da vsi naenkrat natezajo, daje jim paznik znamenje na piščalko, in v tistem trenutku vsak delavec jeden vijak za polovico nategne, potem družega, za tem tretjega itd. dokler niso vsi na polovico nategnjeni. Ob drugem signalu se navijanje zopet od konca začne in to traja tako dolgo, dokler je potreba. V Buffalo dvigali so na ta način hišo 40 dni; potiskali na novi prostor so jo pa le 3 dni, ker so jo vsak dan po 3 metre in pol nazaj potisnili. Škoda se menda ni nobena primerila.

— Dobro zdravilo za mlade gospé, ki posebno rade popotujejo, je nekdo sledeče nasvetoval: Ako ti žena vže več tednov ne dá pokoja, ter na vsak način v toplice ali pa kam drugam, posebno pa v krasno Italijo potovati želi, ji lahko prav prijazno odgovoriš: „Iz srca rad, draga moja, še prav daleč pojdeva, le pripravi se.“ „Ah, to bo lepo, ali smem vprašati kam, dragi mož?“ poreče žena žarečega lica. „Hm — v Ischijo, in od tamkaj v Aleksandrijo in Kairo.“ Kakor bi odrezal, bo pomagalo.

— Budget = proračun. Ta beseda pomeni torbo, mošnjo (Geld-Ranzen). Budget, novoangleška oblika, je v stari angleščini boggett ali bougett pisana in sorodna francoski besedi la bougette, torba, kanjer (ital. la bolgia, lat. bulga). Festus drži besedo bulga za starogališko, ker pravi: Bulgas Galli saeculos scorteos vocant (Galeci imenujejo bulga usnjat kanjer). Končnica et pomeni prav za prav

deminutivum od bulga (budg-et), morebiti za to, ker se z denarnimi mošnjami mora nežno ravnati, ali pa za to, ker so skoro povsod mošnje postale le mošnjice.

Telegrami „Slovenca“.

Dunaj, 9. sept. Kralj španjski je prišel sém in bil sprejet po cesarji, cesarjeviču in več nadvojvodih. Kralj in cesar sta se objela, potem peljala se v cesarjev grad.

Zagreb, 9. sept. Sinoči pobilo je ljudstvo okna neke kavarne in židom ter metalo kamenje po vojakihi, ki so na to streljali, pa nikogar ranili. Vjeli so jih veliko, ob dveh pa napravili zopet mir. Za 10. t. m. razpisane mestne volitve so odložene. S kmetov poroča se o praskah med kmeti in žandarji, nekaj kmetov ubitih in ranjenih. — Kraljevi komisar baron Ramberg je sprejel razne uradne načelnike in izrazil nado, da se bode kmalu mogel zopet napraviti ustavni red. — Nemiri po deželi ponehujejo. „Pozor“ opominja v članku k miru in redu, pa vendar se je po mestu razsajalo.

Eksekutivne dražbe.

12. septembra. 3. e. dzb. pos. Martin Tančik z Iga, 1948 gld. Ljubljana. — 1. e. dzb. pos. Matija Gerger iz Stare Žage, 875 gld. Rudolfovo. — 1. e. dzb. pos. Janez Verček iz Potočne vasi, 883 gld. Rudolfovo. — 3. e. dzb. pos. France Babič iz Prapreč, 1785 gld. Rudolfovo. — 1. e. dzb. pos. J. Hrastovečan iz Leskovca, 715 gld. Krško. — 1. e. dzb. pos. Anton Železnik iz Zgor. Lakinic, 850 gld. Mokronog. — 1. e. dzb. pos. Jožef Dolenšek iz Ravence, 170 gld. Mokronog. — 1. e. dzb. pos. France Petrič iz Trebelna, 1893 gl. Mokronog. — 1. e. dzb. pos. France Čadež iz Davča, 4562 gl. Loka. — 1. e. dzb. Anton Steržaj iz Slivice, 1000 gl. Logatec. — 1. e. dzb. Janes Skušek iz Jeperjek, 520 gl. Mokronog. — 1. e. dzb. France Jankovič iz Kala, 1010 gl. Postojna. — 3. e. dzb. pos. Marija Pire od sv. Duha, 707 gl. Krško.

Dunajska borza.

7. septembra.

Papirna renta po 100 gld.	77	95	kr.
Sreberna	78	30	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99	05	„
Papirna renta, davka prosta	92	80	„
Ogerska zlata renta 6%	118	90	„
„ „ 4%	86	50	„
„ papirna renta 5%	85	10	„
Kreditne akeije	160	288	70
Akeije anglo-avstr. banke	120	105	—
„ avstr.-ogerske banke	—	835	—
„ Länderbanke	—	102	—
„ avst.-oger. Lloyda v Trstu	—	644	—
„ državne železnice	—	319	25
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	—	230	25
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	—	107	30
„ „ Ferdinandove sev.	—	104	75
4% državne srečke iz l. 1854	250	120	25
4% „ „ 1860	500	132	75
Državne srečke iz l. 1864	100	167	50
„ „ 1864	50	167	—
Kreditne srečke	100	168	50
Ljubljanske srečke	—	20	23
Rudolfove srečke	—	10	20
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	—	104	25
London	—	120	05
Srebro	—	—	—
Ces. cekini	—	5	67
Francoski napoleond.	—	9	51 ¹ / ₂
Nemške marke	—	58	50

Naznanilo.

(1)

Na prodaj je 8 prav dobro ohranjenih, močnih vinskih sodov z železnimi obroči in sicer 7 po 40 in eden za 70 veder avstr. držičih; kje, pové opravništvo „Slovenca“.

Tri ali štiri dijake

na hrano in stanovanje sprejme poštna krščanska hiša. Povprašati je v ključarskih ulicah št. 3. v III. nadstropji.